

Recensiones librorum

Ernst NICKEL, *Der « Alte Markt » in Magdeburg. Ergebnisse der archeologischen Stadtkernforschung in Magdeburg. Teil 2. (Deutsche Akademie der Wissenschaften zu Berlin. Schriften der Sektion für Vor- und Frühgeschichte. Band 18).* Berlin, (Akademie Verlag), 1964. In-4°, 188 S. Mit 59 Textabbildungen, 68 Tafeln und 1 Tabelle.

Gedurende de laatste wereldoorlog had de stad Maagdenburg zeer zwaar te lijden en tot op heden draagt zij duidelijk de sporen van de aangerichte verwoestingen. Onrechtstreeks echter heeft deze ramp voor de archeologen toch ook een goed gevolg gehad. Zij hebben namelijk van de gelegenheid gebruik gemaakt om de ondergrond van de stad jarenlang aan een zeer grondig onderzoek te onderwerpen. De resultaten van dit minutieuze werk worden in dit boek weergegeven. Het is een vervolg op het in 1960 verschenen verslag door dezelfde schrijver onder de titel: « *Ein mittelalterlichen Hallenbau am Alten Markt in Magdeburg* ». Behalve deze beide delen, die een meer algemeen belang hebben, bracht de schrijver in de loop van de laatste tien jaren nog een tiental publicaties over afzonderlijke vondsten (cfr *Literaturverzeichnis*, p. 185).

De lezer weze er onmiddellijk van verwittigd dat het hier gaat om een zeer technisch gehouden opgravingsverslag, waarin met uiterste zorg elke vondst wordt beschreven, in technische termen en wiskundige formules. Voor de archeoloog zal het vooral interessant zijn de methode van deze ploeg opgravers te volgen. Zij dwingt werkelijk bewondering af, zowel voor de omvang van de werkzaamheden en de ontzaglijke moeilijkheden die daarbij te overwinnen waren (cfr p. IX), als voor de uiterst nauwkeurige vorm waarin de resultaten werden weergegeven. Men maakt aan de opgravers wel eens het verwijt dat zij lezen in een boek dat door de lezing zelf vernietigd wordt. Deze geleerden wisten dit verwijt te ontzenuwen. In verslagen van deze aard wordt, door beschrijving, meting en fotografie, zoveel mogelijk voor het nageslacht bewaard.

Op de geschiedkundige kan de archeologische methode wel eens een ontgoochelende indruk maken. De bereikte resultaten staan soms zo weinig in verhouding tot de geleverde arbeid. Toch is zij een noodzakelijke controle op het beeld dat de geschiedkundige teksten over het verleden bieden.

Voor het begin van de 12^e eeuw zijn de resultaten van deze opgravingen zeer karig, doch ook een negatief resultaat betekent een vooruitgang van de wetenschap. Wel wordt door deze opgra-

vingen de evolutie in de geschiedenis van Maagdenburg duidelijker. Sporen van nederzettingen uit de 10^e eeuw werden gevonden ; de 11^e eeuw kende een toename van de bevolking en de regeringsperiode van aartsbisschop Wichmann (1152-92) betekent een eerste hoogtepunt, niet alleen voor de geschiedenis van de « Alte Markt » (p. 180), maar ook voor de geschiedenis van handel en kolonisatie.

Ten onrechte wordt dan ook in vele levensbeschrijvingen van Norbertus, diens pontificaat (1126-34) als een hoogtepunt in de geschiedenis van Maagdenburg beschreven. Men wekt wel eens de indruk dat deze stad haar roem en luister van hem ontving en dat ze na zijn dood in een soort van winterslaap zou zijn teruggevallen. Deze voorstelling is even tendentius als onjuist. Het begin van de 12^e eeuw moet men veeleer beschouwen als een overgangs- en groei-periode. Wellicht kan men in de opstand van 29-30 juni 1129 tegen Norbert, o.a. een eerste bewustwording zien van de opkomende burgerij, die zich verzet tegen de macht van de aartsbisschop. Doch deze beschouwingen gaan het kader van een boekbespreking te buiten. Laten we liever wachten op de verdere publicaties die de schrijver in het vooruitzicht stelt en hem gelukwensen met de geleverde arbeid.

W. GRAUWEN, O. Praem.

F. CAYRÉ, *S. Augustin et la vie théologique*. Tournai, Desclée, 1959, 215 pp.

F. CAYRÉ, *Textes spirituels de S. Augustin*. Tournai, Desclée, 1951, 251 pp.

Le Père Cayré a bien mérité des études augustiniennes. Après avoir publié des études fort appréciées sur la « Contemplation augustiniennne », et sur la philosophie du grand Docteur, il nous présente dans les deux volumes ici recensés un exposé de valeur de l'apport de S. Augustin dans le domaine de la spiritualité. Négligeant ce qu'il appelle « les augustinismes partiels », qui trop souvent comportent des interprétations tendancieuses de points secondaires traités par l'évêque d'Hippone, le P. Cayré s'attache au « grand augustinisme », c'est-à-dire à l'ensemble des doctrines spirituelles approfondies par Augustin avec une maîtrise supérieure. La manière d'Augustin n'est pas purement théorique : elle unit dogme et pratique selon une méthode que notre auteur appelle « théologique » : les mystères les plus sublimes y deviennent des appels à l'union à Dieu, des appels à une prise de conscience plus nette des exigences de la foi dans la vie.

Nous ne connaissons guère d'exposés plus substantiels ou plus tonifiants des trésors de la vie intérieure de l'âme chrétienne. Toute recherche d'érudition mise à part, on nous fait pénétrer les principes de vie spirituelle de S. Augustin, pour nous décrire ensuite les montées de cette vie théologique d'après d'admirables textes, empruntés à l'œuvre immense de l'évêque d'Hippone.